שהכל מצויין אצלה בעבירה · וכשהיא זוללה וסובאה בקטנותה סופה כשלא תמצא למודה עומדת בפרשת דרכיה ומרגלת הבריות לעבירה בשביל לתקן: **מתני׳ תרטימר** · בגמרא מפרש לה: **יין פלטילקי** · עוב ומעולה הוא וממשיך בתריה אבל בתמרא אחריינא ליט חייב בחלי לוג: **בחבורת מצוה** · בסעודת מצוה אבל לתרטימר זה לפילו גנבו משל אביו וכן אם אכלו במקום שהיו נקבצין לעבר החדש גם שם היו עושים סעודות: **אבל מעשר שני** · וכן כולם אע״פ שגנבו משל אביו פטור וטעמא מפרש בגמרא: **ואע״פ שאין רואים לדבר** · דדילמא מאכל אחריינא נמי קרא ליה ״זולל״ תורה אור

ומיהו שלמה אמרה אזהרי׳ דממשיך טפי: **וכר לדבר** · דבבשר מקרי זולל ובין מקרי סובא: **גמ׳ מפני שכפל רבי יוסי ביין** · דקאמר תנא קמא חצי לוג והוא אמר לוג: **כפל נמי בבשר** · והוי מלא דקאמר שני תרטימר׳: **יין בזול** · אבל ביוקר לא שביתי ליה מעות לגנוב כולי האי ולא ממשיך: **זוללו** · לשון זול ואסמכתא למילתיה הוא: **מולדה** · שם אביו: **יין מי** · ממשיך מפני שמשובח הוא ולקמיה מוקי לה במזיג ולא מזיג אבל בתר ״יין מזיג״ לא ממשיך: **בשר מי** · כדמפרש לקמן בשיל ולא בשיל׳ דזו היא מדת לא למהר אבל בשיל שפיר לא ממשיך למעבד בי האי גוונא לפי שמתוך שהוא נגב ועושה בבתר לין לו שהוא: **אמר רבינא יין מי** · דקאמר רב הונא מזיג ולא מזיג׳ לאפוקי היכא דנתן בו מים הרבה ואע״פ שרוב בני אדם שותין כן: **בשר כיבא דאבלי גנבי** · כוויה בגחלים ודכותה בעירובין (דף כט:) וניכביה וניכול, בזבחים (דף מו:) לאפוקי כבבא דלא: **בשר מליח ויין מגתו** · לא חשיבי ולא ממשיך: **כל זמן שהוא כשלמים** · שלא עבר עליו זמן אכילת שלמים שני ימים ולילה אחד עדיין בלחלוחיו הוא ולא אקרי מליח ומשמע לה הלב דכתיב (דברים כז) ״וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת״ אלמא בר שמחה הוא אבל בתר הכי הוי מליח ונחלף טעמו במלחו: **כל זמן שהוא חומס** · שהוא נוטל בגרון מחמת שהוא מחמיץ: **שכא** · בבן סורר ומורה: **מאי** · עד כמה לא קריגן מליח למיפטר בן סורר ומורה: **ובכל שהוא לא ממשיך** · משעבר לילה אחת מפיג טעמו ולא חשוב: **נאלם שכר לרשעים** · שמתענין בו בעולם הזה ומקבלין בו שכר מלוה שעושין בעולם הזה: **לאובד** · הייבו רשע שנטרד והולך לו: **למרי נפש** · לאבליס לפכותי לעלייתו: **אל תרא יין** · כלומר אל תתן עיניך לימשך אחריו: **שאחריתו דם** · סופו יהרג עליו: **כשיב יין ישמח לבב אנוש** · בש״ן דמשמע לשון שומם שממהו וטמל חכמת לבו: **וקרינן ישמח** · לשון שמחה: **ולא** · כלומר אם זכה וידע להזהר בעצמו מלשתות יומר מדלא משמחו שמפקח את הלב: **פקחין** · עשתוני פקח: **אבוי** · לשון לעקה בלשון ארמי כמו בייא בייא (לעיל דף סד.): **שיבי** · לעבר כמו אריך בשיבי (תהלים נה): **למי כל אלה** · למאחרים על היין: **מריבים למריבה** · מאן דדריש ליה מריבה לסיפיה: **מדריב** · נדרש משמעותיה יפה **והכי קתני** · נדרש משמעותו יפה **ומאן דדריש ליה מסיפיה לרישיה מדריב** · נדרש משמעותו יפה **והכי קתני** למי שיש לו אי מדיבים ופלגים חנם דהייבו רשע הנלחם עם הבריות ולמי שיש לו חכלילות עינים מרוב שומנו ושקיעתו, להם ראוי להיות מאחרים על היין: **״ג ווי״ן** · לשון ו׳ ו׳, ״ויאמר אחור כנען״ לא חשיב אלא עד דידע דנגמר לו עונשו של יין: **מפוך שקלקלו ברביעי** · שמעטו מלהוליד בן רביעי שלו כוס ומגרים ופוגו וכנען: **אין אדמה** · אמאי קרי ליה ״איש האדמה״ על ידי שהוכיחו הקב״ה היה לו ללמוד מאיש האדמה דהייבו אדם הראשון שהיין קנס עליו מיתה: שאין

חי מזיג ולא מזיג. כענין זה מפר״ת (ברכות ד׳ נח.) ״ דברים נאמרו בכוס של ברכה ואחד מיגייהו חי ומקשינן האמרינן *הכל מודים בכוס של ברכה שאין מברכין עליו עד שיתן לתוכו מים ומפר״ת דחי הוא מזיג ולא מזיג:

י״ג ווי״ן · לא קא חשיב ויפה לפי שהוא שם: **קילקלן** ברביעי · מה שלא קלל חם עלמנו משום דאמר בב״ר ר״י אומר לפי שכתב ויברך אלהים את נח ואת בניו ואין קללה במקום ברכה לפיכך ויאמר אחור כנען:

נה

שהכל מצויין אצלה בעבירה אלא גזירת הכתוב היא בן ולא בת: **מתני׳** מאימתי חייב? *משיאבל *תרטימר בשר וישתה חצי לוג יין האיטלקי, ר׳ יוסי אומר מנה בשר ולוג יין. אבל בחבורת מצוה, אבל בעיבור החדש, *אבל מעשר שני בירושלים, אבל גבילות וטריפות שקצים ורמשים (*אבל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו) אבל דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עבירה, אבל כל מאכל ולא אכל בשר שתה כל משקה ולא שתה יין אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר ויישתה יין שנאמר זולל וסובא ואע״פ שאין

גמ׳ אמר רבי זירא תרטימר זה איני יודע מהו אלא מתוך שכפל ר׳ יוסי ביין נמצא כופל אף בבשר-ונמצא תרטימר-חצי מנה *אמר רב חנן בר מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד שיקח בשר בזול ויאכל, יין בזול וישתה דכתיב זולל וסובא, ואמר רב חנן בר מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד שיאכל בשר חי וישתה יין חי, איני והא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אכל בשר חי ושתה יין חי אינו נעשה בן סורר ומורה? אמר רבינא יין חי מזיג ולא מזיג, בשר חי בשיל ולא בשיל, בשר כיבא דאבלי גנבי, רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אכל בשר מליח ושתה יין מגיתו אין נעשה בן סורר ומורה. *תנן התם ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין ולא יאכל בשר ולא ישתה יין ותנא *אבל אוכל הוא בשר מליח ושותה יין מגתו בשר מליח עד כמה? אמר רבי חנינא בר כהנא כל זמן שהוא כשלמים ויין מגיתו עד כמה? כל זמן שהוא חוסס, והתניא *יין חוסס אין בו משום גילוי וכמה תסיסתו? שלשה ימים, הכא מאי? התם משום שמחה הוא כל זמן שהוא כשלמים, מי אית ביה שמחה, הכא משום אימשוכי הוא ובכל שהוא לא מימשך, ויין עד מ׳ יום *א״ר חנן לא נברא יין בעולם אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים שנא׳ תנו שכר לאובד ויין למרי נפש, א״ר יצחק מאי דכתיב אל תרא יין כי יתאדם אל תרא יין שמאדים פניהם של רשעים בעוה״ז ומלבין פניהם לעוה״ב רבא אמר אל תרא יין כי יתאדם אל תרא יין שאחריתו דם *רב כהנא-רמי כתיב תירש וקרינן תירוש, זכה נעשה רש רבא-רמי כתיב ישמח וקרינן ישמח, זכה משממהו, לא זכה משממהו, והיינו *דאמר רבא חמרא וריחני פקחין. אמר רב עמרם בריה דר״ש בר אבא אמר ר׳ חנינא מאי דכתיב למי אוי, למי אבוי, למי מדנים, למי שיח, למי פצעים חנם, למי חכלילות עינים (וגו׳) למאחרים על היין לבאים לחקור ממסך כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא האי קרא מאן דדריש ליה *מרישיה לסיפיה מדריש, ומסיפיה לרישיה מדריש. דריש עובר גלילאה י״ג ווי״ן] נאמרו ביין ויחל נח איש האדמה ויטע כרם, וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלו, וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ, ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחורנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם וגו׳, ויקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן-רב ושמואל, חד אמר סרסו וחא רבעו, מאן דאמר סרסו מתוך שקלקלו ברביעי קללו ברביעי ומאן דאמר רבעו גמר ״וירא-וירא״ כתיב הכא ״וירא חם אבי כנען את ערות אביו״ וכתיב התם ״ויראו אותה שכם בן חמור וגו׳״ בשלמא למ״ד סרסו משום הכי קללו ברביעי אלא למ״ד רבעו מאי שנא רביעי לטייה בהדיא? הא והא דאי ויחל נח איש האדמה ויטע כרם אמר רב חסדא אמר רב עוקבא ואמרי לה מר עוקבא א״ר זכאי א״ל הקב״ה לנח נח לא היה לך ללמוד מאדם הראשון שלא גרם לו אלא יין-כמאן דאמר אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון-גפן היה דתניא* ר״מ אומר אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו גפן היה שאין

למי כל אלה למאחרים על היין לבאים לחקור ממסך שחוקרין להיכן היין הטוב הממוסך בבשמים כמו מסכה יינה (משלי ט) **ומאן דדריש ליה מסיפיה לרישיה מדריב** · נדרש משמעותו יפה **והכי קתני** למי שיש לו אי מדיבים ופלגים חנם דהייבו רשע הנלחם עם הבריות ולמי שיש לו חכלילות עינים ואדמי ושיח דהייבו אבלים ומי שיש לו מדנים ופלגים חנם דהייבו רשע הנלחם עם הבריות ולמי שיש לו חכלילות עינים מרוב שומנו ושקיעתו, להם ראוי להיות מאחרים על היין: **״ג ווי״ן** · לשון ו׳ ו׳, ״ויאמר אחור כנען״ לא חשיב אלא עד דידע דנגמר לו עונשו של יין: **מפוך שקלקלו ברביעי** · שמעטו מלהוליד בן רביעי שלו כוס ומגרים ופוגו וכנען: **אין אדמה** · אמאי קרי ליה ״איש האדמה״ על ידי שהוכיחו הקב״ה היה לו ללמוד מאיש האדמה דהייבו אדם הראשון שהיין קנס עליו מיתה: שאין

מסורת השס

עין משפט נר מצוה

[נערוך איתא פרטימר]

[עי׳ פיכ״י עמוד כ ד״ה אכל מ״ש וכו׳]

[נקמן עא. ע״ש]

תענית כו:

[תענית ל.]

[שם. ע״ז ל.]

[תוס׳ ע״ז]

עירובין סה.

יומא עו:

ג״ז שם סוריות יג:

[נדרים שג.]

הגהות מהר״ב רנשבורג

נדרים ט. ע״ש